

GRIMM

GRIMM

Volledige uitgave van de 200 sprookjes
verzameld door de gebroeders Grimm

Vertaald door Ria van Hengel
Met illustraties van Charlotte Dematons

Lemniscaat Rotterdam

De vertaalster ontving voor deze vertaling een werkbeurs van
de Stichting Fonds voor de Letteren

© Nederlandse vertaling: Ria van Hengel 2005

De vertaling is gebaseerd op Brüder Grimm, *Kinder- und Hausmärchen. Ausgabe letzter Hand*, bezorgd door Heinz Rölleke, Philipp Reclam Jun., Stuttgart 1997. Voor de sprookjes in dialect is ook gebruikgemaakt van een Duitse uitgave van Magnus Verlag Essen, z.j., ter beschikking gesteld door het Brüder Grimm Museum in Kassel.

Omslag en illustraties: © Charlotte Dematons 2005

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v. Rotterdam 2005

ISBN handelseditie: 90 5637 528 8

ISBN bijzondere editie: 90 5637 726 4

Boekverzorging: Joop Gosman, Marleen Verhulst

Lithografie: Art Revisited, Marum

Druk en bindwerk: Proost n.v., Turnhout, België

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord van de uitgever	7
Sprookjes	9
Aantekeningen	517
Titellijst volgens nummer	549
Register op sprookjestitel	553

Voorwoord

Sprookjes zijn van alle tijden. Ze worden niet alleen nog steeds voorgelezen aan kinderen, maar vormen tot op de dag van vandaag een bron van inspiratie voor kunstenaars, psychologen en vele anderen. De volledige uitgave van de sprookjes van Grimm, die meer dan dertig jaar geleden door Lemniscaat werd gepubliceerd, is inmiddels een begrip geworden, maar allengs groeide de behoefte aan een nieuwe editie, kleurrijk geïllustreerd en in een eigentijdse vertaling. Ria van Hengel, literair vertaalster, is erin geslaagd om de sprookjes, met behoud van hun geheel eigen stijl en verteltrant, in mooi en hedendaags Nederlands te vertalen. Charlotte Dematons heeft bij de tweehonderd sprookjes meer dan vierhonderd bijzondere illustraties gemaakt. Iedere illustratie is afgestemd op de sfeer van het betreffende verhaal.

Wie de sprookjes leest zal verrast worden door hun kleurenrijkdom en veelzijdigheid, waarbij men zich er steeds van bewust moet zijn dat deze vaak oeroude volksverhalen

meer dan honderdvijftig jaar geleden zijn opgetekend. Ze weerspiegelen een voorbije samenleving, waarin anders werd gedacht over maatschappelijke verhoudingen, seksen en rassen dan nu, en waarin bijvoorbeeld de stiefmoeder een andere betekenis had dan in de huidige tijd. De thema's waar het in de sprookjes om gaat, zoals liefde en haat, zoeken en vinden, recht en onrecht, trouw en ontrouw, goed en kwaad, angst, woede en hoop, zijn van alle tijden, maar ze zijn altijd gestoken in het jasje van het verleden. Zo was wreedheid vroeger normaler dan nu: de heks gaat zonder pardon de oven in en de boze stiefmoeder krijgt gloeiend heet gestookte ijzeren schoenen aan. De ervaring leert dat kinderen daar minder moeite mee hebben dan volwassenen. Blijkbaar beleven zij toch vooral dat het kwaad wordt bestraft.

Sprookjes blijven ons verwonderen en inspireren. Wij hopen dat deze uitgave daar een bijdrage aan zal leveren.

De uitgever

De kikkerkoning of IJzeren Hendrik

Lang geleden, toen wensen nog hielp, leefde er eens een koning wiens dochters allemaal mooi waren, maar de jongste was zo mooi dat de zon zelf – die toch zoveel heeft gezien – telkens weer verbaasd was als hij haar gezicht bescheen. Dicht bij het paleis van de koning lag een groot donker bos en in dat bos, onder een oude lindeboom, was een bron. Als het erg warm was, liep de koningsdochter naar het bos en ging aan de rand van de koele bron zitten. En als ze zich verveelde, pakte ze een gouden bal, gooide die omhoog en ving hem weer op; en dat was haar liefste spel.

Nu gebeurde het op een keer dat de gouden bal niet in het opgeheven handje van de koningsdochter viel maar erlangs schoot. Hij kwam op de grond terecht en rolde regelrecht het water in. De koningsdochter volgde hem met haar ogen, maar hij verdween, en de bron was diep, zo diep dat je de bodem niet kon zien. Toen begon ze te huilen, steeds harder en harder; ze was gewoon ontroostbaar. En terwijl ze zo zat te jammeren riep iemand tegen haar:

‘Koningsdochter, wat is er aan de hand? Je zit zo te snikken dat zelfs een steen medelijden zou krijgen.’ Ze keek om zich heen waar die stem vandaan kwam, en zag een kikker die zijn lelijke dikke kop uit het water stak. ‘Ach, ben jij het, ouwe watertrappelaar,’

zei ze. ‘Ik huil omdat mijn gouden bal in de bron is gevallen.’ ‘Stil maar, niet huilen,’ antwoordde de kikker, ‘ik weet wel raad. Maar wat krijg ik van je als ik je speeltje weer opduik?’ ‘Wat je maar hebben wilt, lieve kikker,’ zei ze, ‘mijn kleren, mijn parels en mijn edelstenen, en zelfs de gouden kroon op mijn hoofd.’ De kikker antwoordde: ‘Je kleren, je parels en edelstenen en je gouden kroon, die hoef ik niet. Maar als je mij wilt liefhebben en ik je vriendje en je speelkameraad mag zijn, als ik naast je aan je tafeltje mag zitten, uit je bekertje mag drinken en in je bedje mag slapen, als je me dat belooft, dan wil ik wel naar beneden duiken en je gouden bal weer uit het water halen.’ ‘O ja,’ zei de koningsdochter, ‘ik beloof je alles wat je wilt, als je mij mijn bal maar weer terugbrengt.’ En ondertussen dacht ze: Laat hem maar kletsen, die onnozele kikker, die blijft toch met zijn soortgenoten in het water zitten kwaken. Die wordt nooit het vriendje van een mens.

Toen de kikker de belofte had gekregen, stak hij zijn kop onder water en zwom omlaag. Het duurde niet lang of hij kwam weer omhoog gepeddeld met de bal in zijn bek en hij gooide de bal in het gras. De koningsdochter was dolblij toen ze haar mooie speeltje weer zag; ze raapte het op en holde ermee weg. ‘Wacht even,’ riep de kikker, ‘je

moet me meenemen, ik kan niet zo hard lopen als jij.' Maar hoe hard hij haar ook nakwaakte, ze luisterde niet. Ze rende naar huis en was de arme kikker al gauw vergeten, en die moest nu wel weer zijn bron in. De volgende dag zat de koningsdochter met de koning en de hele hofhouding aan tafel te eten van haar gouden bordje en toen kwam er klets klats, klets klats, iets over de marmere trap omhoog kruipen. Toen het boven was, klopte het op de deur en riep: 'Koningsdochter, jongste, doe open!' Ze liep naar de deur om te kijken wie daar was, maar toen ze opendeed, zag ze de kikker zitten. Ze smeed de deur gauw dicht en ging weer aan tafel zitten, trillend van angst. De koning zag dat het hart haar in de keel bonste en vroeg: 'Kindje toch, waar ben je zo bang voor? Staat er soms een reus voor de deur om je te halen?' 'Ach nee,' antwoordde ze, 'het is geen reus, het is een akelige kikker.' 'Wat wil die kikker van jou?' 'Ach lieve vader, toen ik gisteren in het bos bij de bron aan het spelen was, viel mijn gouden bal in het water. En omdat ik zo huilde heeft die kikker hem weer opgedoken, en omdat hij dat beslist wilde heb ik hem beloofd dat hij mijn vriendje mocht worden. Maar ik had nooit gedacht dat hij uit het water zou kunnen komen. Nu zit hij voor de deur en wil naar binnen.' Ondertussen klopte de kikker opnieuw en riep:

*'Koningsdochter, jongste,
doe open de deur,
gister bij de koele bron
heb je mij toch iets beloofd,
weet je dat niet meer?
Koningsdochter, jongste
doe open de deur.'*

Toen zei de koning: 'Je moet je belofte houden. Vooruit, ga opendoen.'

Ze ging de deur opendoen en de kikker wipte naar binnen en volgde haar op de voet tot bij haar stoel. Toen hij daar zat, riep hij: 'Til me op!' Ze aarzelde, maar de koning gebood haar de kikker op te tillen. En toen de kikker op de stoel zat, wilde hij op de tafel, en toen hij daar zat, zei hij: 'Schuif nu je gouden bordje wat naar me toe, dan kunnen we samen eten.' Ze deed het wel, maar je kon zien dat het niet van harte ging. De kikker zat heerlijk te smullen, maar zij kon bijna geen hap door haar keel krijgen. Eindelijk zei hij: 'Ik heb genoeg gegeten. Nu ben ik moe; breng me naar je kamertje en maak je zijden bedje op, dan kunnen we gaan slapen.' De koningsdochter begon te huilen; ze was bang voor die koude kikker, die ze niet durfde aan te raken en die nu in haar mooie schone bedje wilde slapen. Maar de koning werd kwaad en sprak: 'Hij heeft je geholpen toen je in nood zat. Nu mag je niet op hem neerkijken.' Toen pakte ze de kikker met twee vingers beet, nam hem mee naar boven en zette hem in een hoek. Maar toen ze in bed lag, kwam hij aangekropen en zei: 'Ik ben moe, ik wil slapen, net zo goed als jij. Til me op, anders zeg ik het tegen je vader.' Nu werd ze pas goed woedend; ze tilde hem op en smeed hem uit alle macht tegen de muur. 'Zo, nu zal je wel stil zijn, akelige kikker!' Maar toen hij op de grond terecht kwam, was hij geen kikker meer maar een koningszoon met mooie, vriendelijke ogen. Die was nu haar lieve vriend en echtgenoot, omdat haar vader het zo had gewild. Hij vertelde haar dat een boze heks hem had betoverd. Niemand had hem uit de bron kunnen bevrijden dan zij alleen, en morgen zouden ze samen naar zijn rijk gaan. Toen vielen ze in slaap. En de volgende morgen, toen de zon hen had gewekt, kwam er een koets aanrijden met acht witte paarden ervoor. De paarden hadden witte struisveren op het hoofd en hun teugels waren van goud, en achter op de koets stond de dienaar van de jonge koning, dat was de trouwe Hendrik.

De trouwe Hendrik was zo bedroefd geweest toen zijn meester in een kikker was veranderd, dat hij drie ijzeren banden om zijn hart had laten slaan zodat het niet zou breken van smart en droefenis. Deze koets kwam de jonge koning halen om hem naar zijn rijk te brengen. De trouwe Hendrik hielp de twee koningskinderen instappen en ging weer achter op de koets staan, zielsgelukkig dat zijn heer verlost was. En toen ze een tijd hadden gereden, hoorde de koningszoon gekraak achter zich, alsof er iets brak. Hij draaide zich om en riep:

*'Hendrik, hoor ik de koets daar kraken?'
'Nee heer, u hoeft zich geen zorgen te maken, een ijzeren band is losgegaan die 'k om mijn hart had laten slaan toen u een kikker was in de bron en niemand u bevrijden kon.'*

En nóg een keer en nóg een keer klonk er onderweg gekraak, en telkens weer dacht de koningszoon dat de koets het begaf, maar steeds waren het alleen maar de banden om het hart van de trouwe Hendrik, die los-sprongen omdat zijn heer verlost was en gelukkig.

2 *Het huishouden van kat en muis*

Een kat had een muis leren kennen en haar de oren van het hoofd gepraat over alle liefde en vriendschap die ze voor haar voelde. Ten slotte stemde de muis ermee in om met

de kat in één huis te gaan wonen en samen het huishouden te doen. 'We moeten wel maatregelen nemen voor de winter, anders lijden we honger,' zei de kat. 'Want jij kunt je niet overal wagen, muisje, of je eindigt nog in een muizenval.' De goede raad werd opgevolgd en ze kochten een potje met vet, maar ze wisten niet waar ze het moesten neerzetten. Ze praatten er lang over en toen zei de kat: 'Ik zou niet weten waar het beter bewaard kan worden dan in de kerk, want daar durft niemand iets weg te halen. We zetten

het onder het altaar en raken het pas aan als we het nodig hebben.'

Het potje werd dus in veiligheid gebracht, maar het duurde niet lang of de kat kreeg er trek in. Ze zei tegen de muis: 'Wat ik je vertellen wilde, muisje, mijn nicht heeft mij als peettante gevraagd. Ze heeft een zoontje gekregen, wit met bruine vlekken, dat moet ik ten doop houden. Vind je het goed dat ik vandaag weg ben en dat jij alleen voor het huis zorgt?' 'Ja hoor,' antwoordde de muis,

'God zij met je, en als je iets lekkers eet, denk dan aan mij. Van die zoete rode kandeel zou ik ook wel een druppeltje lusten.' Maar het was allemaal gelogen, de kat had geen nicht en hoefde helemaal geen peettante te zijn.

Ze ging regelrecht naar de kerk, sloop naar het potje met vet, begon te likken en likte het vette vel eraf. Toen maakte ze een wandeling over de daken van de stad en keek eens goed om zich heen. Daarna strekte ze zich uit in de zon en telkens als ze aan het potje met vet dacht, waste ze haar snor. Pas 's avonds kwam ze weer thuis. 'Zo, ben je daar weer,' zei de muis, 'je hebt vast een leuke dag gehad.' 'Dat ging wel,' antwoordde de kat. 'Welke naam heeft het kind gekregen?' vroeg de muis. 'Vel-eraf,' zei de kat langs zijn neus weg. 'Vel-eraf?' riep de muis. 'Wat een wonderlijke, gekke naam. Komt die in jullie familie meer voor?' 'Wat is daar voor geks aan?' zei de kat. 'Die naam is niet slechter dan Kruimeldief, zoals jouw petekinderen heten.' Niet lang daarna kreeg de kat weer trek. Ze zei tegen de muis: 'Wil je mij een plezier doen en nog een keer alleen voor het huis zorgen? Ik moet weer peettante zijn en het kind heeft een witte ring om zijn nek, dus ik kan niet weigeren.' De brave muis vond het best, maar de kat sloop achter de stadsmuur langs naar de kerk en at de pot met vet halfleeg. 'Niets smaakt zo lekker als dat wat je zelf eet,' zei ze, heel tevreden over haar werk van die dag. Toen ze thuiskwam vroeg de muis: 'En hoe is dit kind gedoopt?' 'Halfleeg,' antwoordde de kat. 'Halfleeg! Dat meen je niet! Van die naam heb ik nog nooit van m'n leven gehoord. Ik wed dat hij niet op de heiligenkalender staat.' Algauw liep de kat het water weer in de mond als ze aan dat lekkere vet dacht. 'Alle goede dingen bestaan in drieën,' zei ze tegen de muis. 'Nu moet ik wéér peettante zijn. Het kind is helemaal zwart, alleen zijn pootjes zijn wit, verder zit er nergens op zijn hele lichaam ook maar één witte haar. Dat komt maar eens in de zoveel jaar voor. Je vindt het zeker wel goed dat ik ga?' 'Vel-eraf, Halfleeg,' antwoordde de muis, 'wat een vreemde namen zijn dat toch, ik loop er steeds maar over na te denken.' 'Ach, jij zit maar thuis in je donkergrijze duffelse jas en met je lange

vlecht,' sprak de kat, 'en dan ga je spoken zien. Dat heb je ervan als je overdag de deur niet uitkomt.' Terwijl de kat weg was ruimde de muis op en maakte het huis aan kant, maar die snoeper van een kat at de pot met vet helemaal leeg. 'Als alles nou maar schoon op is, dan heb je rust,' zei ze tegen zichzelf, en voldaan en dik kwam ze 's nachts pas thuis. De muis vroeg meteen naar de naam die het derde kind had gekregen. 'Die zul je ook wel niet mooi vinden,' zei de kat. 'Hij heet Schoon-op.' 'Schoon-op!' riep de muis. 'Wat een belachelijke naam is dát nou weer, die heb ik nog nooit op papier zien staan. Schoon-op! Wat moet dat betekenen?' Ze schudde haar kop en ging slapen. Van toen af vroeg niemand de kat meer om peettante te zijn. Maar toen de winter was gekomen en er buiten niets meer te vinden was, herinnerde de muis zich haar voorraad en zei: 'Kom, kat, laten we eens naar ons potje met vet gaan dat we bewaard hebben, dat zal ons smaken.' 'Jazeker,' antwoordde de kat, 'dat zal je smaken alsof je je fijne tong uit het raam steekt.' Ze gingen op weg, en toen ze bij het altaar kwamen, bleek het potje nog wel op zijn plaats te staan, maar het was leeg. 'Ach,' zei de muis, 'nou snap ik wat er is gebeurd, nu komt alles aan het licht. Een mooie vriendin ben jij! Jij hebt alles opgegeten toen je die kinderen ten doop hield. Eerst het vel eraf, toen halfleeg en toen...' 'Hou je mond,' riep de kat, 'nog één woord en je bent er geweest.' 'Schoon op,' had de arme muis al op haar tong liggen, en zodra het eruit was, sprong de kat op de muis af, greep haar beet en slokte haar op. Zie je, zo gaat het nou in de wereld.

3 *Het kind van Maria*

Aan de rand van een groot bos woonde een houthakker met zijn vrouw. Hij had maar één kind, een meisje van drie jaar. Ze waren zo arm dat ze niet meer voor het dagelijks brood konden zorgen en niet wisten wat ze het meisje te eten moesten geven. Op een morgen ging de houthakker met een hoofd vol sombere gedachten aan het werk in het bos, en terwijl hij daar hout aan het hakken was, stond er plotseling een mooie, rijzige vrouw voor hem. Ze had een kroon van stralende sterren op haar hoofd en sprak tot hem: 'Ik ben de Maagd Maria, de moeder van het kindje Jezus. Jij bent arm en lijdt gebrek; breng mij je kind, dan neem ik haar mee. Ik zal haar moeder zijn en goed voor haar zorgen.' De houthakker gehoorzaamde. Hij haalde zijn kind en gaf haar aan de Maagd Maria, die haar meenam naar de hemel. Daar had het meisje het goed; ze at suikerbrood en dronk zoete melk, haar kleren waren van goud en de engeltjes speelden met haar.

Toen ze veertien jaar was geworden, riep de Maagd Maria haar op een keer bij zich en sprak: 'Lief kind, ik ga een grote reis maken en jij moet de sleutels van de dertien deuren van het hemelrijk bewaren. Twaalf deuren mag je openmaken om al het prachtigs daarachter te bekijken, maar de dertiende, waarop deze kleine sleutel past, die is voor jou verboden. Denk erom dat je die niet openmaakt, anders word je ongelukkig.' Het meisje beloofde gehoorzaam te zijn, en toen de Maagd Maria weg was, ging ze de vertrekken van het hemelrijk bekijken. Elke dag deed ze één deur open, tot ze er twaalf had

gehad. In elk vertrek zat een apostel met een stralend licht om zich heen. Het meisje genoot van al die pracht, en de engeltjes, die haar altijd vergezelden, genoten met haar mee. Nu was alleen de verboden deur nog over en het meisje wilde toch zó graag weten wat daarachter verborgen was. Ze zei tegen de engeltjes: 'Helemaal openmaken wil ik die deur niet en ik wil ook niet naar binnen gaan, maar ik wil hem wel van het slot halen zodat we door de kier kunnen kijken.' 'Ach nee,' zeiden de engeltjes, 'dan zou je zondigen. De Maagd Maria heeft het verboden. Straks loopt het nog slecht met je af.' Toen zweeg het meisje, maar het verlangen in haar hart zweeg niet. Het knaagde aan haar hart, pikte er flink in en liet haar niet met rust. En toen op een keer alle engeltjes weg waren, dacht het meisje: Nu ben ik helemaal alleen, nu zou ik naar binnen kunnen gluren, want niemand weet ervan. Ze zocht de juiste sleutel en toen ze die in haar hand had, stak ze hem ook in het slot, en toen ze hem eenmaal in het slot had gestoken, draaide ze hem ook om. De deur sprong open en daar zag ze de Drie-eenheid zitten, in vuur en glans. Ze bleef een poosje vol verbazing staan kijken. Toen raakte ze met haar vinger heel even de glans aan en haar vinger werd helemaal van goud. Meteen werd ze door een vreselijke angst overvallen; ze sloeg de deur met een klap dicht en maakte dat ze wegkwam. De angst verdween niet meer, wat ze ook deed, en haar hart bonsde aan één stuk door en kwam maar niet tot bedaren. Ook bleef het goud aan haar vinger zitten; het ging er niet af, hoe ze ook waste en wreef.

A painting of a woman sitting inside a hollowed-out tree trunk in a forest. The woman is depicted in a simple, almost abstract style, with her body rendered in warm tones of orange and red. She is curled up, looking towards the viewer. The tree trunk is dark brown and textured, with a large opening that frames the woman. The background is a soft, hazy landscape with green grass and a pale blue sky. The overall mood is one of solitude and quiet contemplation.

Het duurde niet lang of de Maagd Maria kwam terug van haar reis. Ze riep het meisje bij zich en vroeg haar de sleutels van de hemel terug. Toen het meisje haar de sleutelbos aanreikte, keek de Maagd haar door-dringend aan en vroeg: 'Heb je de dertiende deur niet opengemaakt?' 'Nee,' antwoordde het meisje. De Maagd legde haar hand op het hart van het meisje. Ze voelde hoe heftig het bonsde en merkte wel dat het meisje haar gebod had overtreden en deur had opengemaakt. Ze vroeg nog een keer: 'Heb je het echt niet gedaan?' 'Nee,' zei het meisje voor de tweede keer. Toen zag de Maagd de vinger die door het aanraken van het hemel-se vuur van goud was geworden. Ze begreep dat het meisje had gezondigd en vroeg voor de derde keer: 'Heb je het niet gedaan?' 'Nee,' zei het meisje voor de derde keer. Toen sprak de Maagd Maria: 'Je bent ongehoorzaam geweest en je hebt nog gelogen ook. Je verdient het niet meer om in de hemel te zijn.' Het meisje viel in een diepe slaap en toen ze wakker werd, lag ze beneden op aarde, midden in een wildernis. Ze wilde roepen maar kon geen geluid uitbrengen. Ze sprong op en

wilde weghollen, maar welke kant ze ook uit ging, steeds werd ze tegengehouden door een dichte doornhaag, waar ze niet doorheen kon breken. In de woestenij waarin ze zat opgesloten stond een oude holle boom; daar moest ze nu in wonen. Ze kroop erin als het nacht werd en sliep er, en als het stormde en regende vond ze er beschutting. Maar het was een erbarmelijk leven, en als ze bedacht hoe heerlijk het in de hemel was geweest en hoe de engelen met haar hadden gespeeld, dan moest ze vreselijk huilen. Ze leefde van wortels en bosbessen, die zocht ze overal waar ze maar kon komen. In de herfst raapte ze de afgevalen noten en bladeren en legde die in de holle boom. De noten waren in de winter haar voedsel, en als er sneeuw en ijs kwam, dan kroop ze als een arm klein diertje in de bladeren om het niet koud te hebben. Het duurde niet lang of haar kleren scheurden en vielen stuk voor stuk van haar lichaam. Zodra de zon dan weer warmte gaf, ging ze buiten voor de boom zitten. Haar lange haren bedekten haar overal als een mantel. Zo zat ze daar jaar in jaar uit en voelde de ellende en het leed van de wereld. Op een keer, toen het jonge groen weer aan de bomen zat, was de koning van het land in het bos op jacht. Hij achtervolgde een ree, en omdat die in de struiken rond de open plek was gevluht, steeg hij van zijn paard, rukte de struiken uit elkaar en baande zich een weg met zijn zwaard. Toen hij zich eindelijk door het struikgewas heen had geworsteld, zag hij onder de boom een beeld-schoon meisje zitten. Ze zat daar, tot aan haar tenen bedekt door haar gouden haren. Hij bleef staan en bekeek haar vol verbazing. Toen sprak hij haar aan en zei: 'Wie ben jij? Waarom zit je hier in de wildernis?' Maar het meisje gaf geen antwoord, want ze kon haar mond niet opendoen. De koning ver-volgde: 'Wil je met mij meekomen naar mijn paleis?' Ze knikte alleen maar even met haar hoofd. De koning nam haar in zijn armen, zette haar op zijn paard en reed met haar

naar huis. En toen hij in het paleis kwam, liet hij haar mooie kleren aantrekken en gaf haar alles in overvloed. En hoewel ze niet kon spreken, was ze zo mooi en lieflijk dat hij haar van harte liefkreeg en het duurde niet lang of hij trouwde met haar.

Toen er ongeveer een jaar was verstreken, bracht de koningin een zoon ter wereld. De nacht daarop, toen ze alleen in haar bed lag, verscheen de Maagd Maria. Ze sprak: 'Als je de waarheid vertelt en toegeeft dat je de verboden deur hebt opengemaakt, dan zal ik je mond openen en je je spraak teruggeven. Maar als je in je zonde volhardt en hardnekkig blijft ontkennen, dan neem ik je pasgeboren kind mee.' Toen kreeg de koningin de mogelijkheid om te antwoorden, maar ze bleef koppig en zei: 'Nee, ik heb de verboden deur niet opengemaakt,' en de Maagd Maria nam het pasgeboren kind uit haar armen en verdween ermee. En toen het kind de volgende morgen niet te vinden was, werd er door de mensen gemompeld dat de koningin een menseneter was die haar eigen kind had vermoord. Zij hoorde alles zonder dat ze er iets tegenin kon brengen, maar de koning wilde het niet geloven omdat hij zoveel van haar hield.

Na een jaar baarde de koningin weer een zoon. 's Nachts kwam ook de Maagd Maria weer bij haar. Ze sprak: 'Als je toegeeft dat je de verboden deur hebt opengemaakt, dan zal ik je je kind teruggeven en je tong losmaken. Maar als je volhardt in je zonde en blijft ontkennen, dan neem ik ook dit pasgeboren kind mee.' De koningin zei weer: 'Nee, ik heb de verboden deur niet opengemaakt,' en de Maagd pakte haar het kind uit de armen en nam het mee naar de hemel. En toen ook dit kind de volgende morgen verdwenen was, zeiden de mensen hardop dat de koningin het vast had verslonden, en de raadslieden van de koning wilden haar voor het gerecht brengen. Maar de koning hield zoveel van haar dat hij het niet wilde geloven en hij beval de raadslieden er nooit

meer over te spreken, anders zouden ze worden gezeseld en ter dood gebracht.

Het jaar daarop baarde de koningin een mooi dochtertje. Die nacht verscheen de Maagd Maria voor de derde keer en sprak: 'Volg mij.' Ze nam de koningin bij de hand,

bracht haar naar de hemel en toonde haar daar haar oudste twee kinderen. Die lachten tegen haar en speelden met de wereldbol. Toen dat de koningin blij maakte, sprak de Maagd Maria: 'Is je hart nog steeds verhard? Als je toegeeft dat je de verboden deur hebt opengemaakt, geef ik je allebei je zoontjes terug.' Maar de koningin antwoordde voor de derde keer: 'Nee, ik heb de verboden deur niet opengemaakt.' Toen liet de Maagd haar weer op aarde zakken en pakte haar ook het derde kind af.

En toen het de volgende morgen bekend werd, riepen alle mensen luid: 'De koningin is een menseneter, ze moet worden veroordeeld,' en nu kon de koning zijn raadslieden niet meer terugwijzen. De koningin moest voor het gerecht verschijnen, en omdat ze niet kon antwoorden en zich niet kon verdedigen, werd ze veroordeeld tot de dood op

de brandstapel. Het hout werd opgestapeld, en toen ze aan een paal was gebonden en het vuur om haar heen begon te branden, toen smolt het harde ijs van haar trots. Berouw vulde haar hart en ze dacht: Kon ik vóór mijn dood nog maar toegeven dat ik de deur heb opengemaakt. Toen kreeg ze haar stem terug en ze riep luid: 'Ja, Maria, ik heb het gedaan!' En meteen kwam er een regenbui

uit de hemel die de vlammen bluste, en boven haar verscheen plotseling een licht waarin de Maagd Maria omlaag kwam met de twee zoontjes naast zich en het pasgeboren dochtertje in haar armen. Vriendelijk sprak ze: 'Wie spijt heeft van zijn zonden en ze bekent, die krijgt vergeving.' Ze gaf haar de drie kinderen, maakte haar tong los en schonk haar geluk voor haar hele leven.

4 *Sprookje van iemand die erop uittrok om te leren griezelen*

Een vader had twee zonen. De oudste was verstandig en slim en wist zich in elke situatie te redden, maar de jongste was dom. Hij begreep nooit iets en kon niet leren, en als de mensen hem zagen, zeiden ze: 'Met hem zal die vader nog heel wat te stellen krijgen!' Als er een karwei te doen viel, dan moest de oudste dat altijd opknappen. Maar als zijn vader hem opdroeg om in de schemering, en zeker in het donker, iets te gaan halen waarbij hij over het kerkhof moest of langs een andere enge plek, dan antwoordde hij: 'O nee, vader, daar ga ik niet heen, dat vind ik griezelig!' Want hij was bang. Of als er 's avonds bij het vuur verhalen werden verteld waarbij de rillingen je over de rug liepen, dan zeiden de luisteraars soms: 'O, wat moet ik daarvan griezelen!' De jongste zoon zat in een hoekje en hoorde het aan, maar begreep niet wat dat toch betekende. 'Ze zeggen steeds maar: ik moet ervan griezelen, ik moet ervan griezelen! Ik griezel nooit. Dat zal wel weer

zo'n kunst zijn waarvan ik niets begrijp.' Nu gebeurde het op een keer dat zijn vader tegen hem zei: 'Hé, jij daar in je hoekje, jij begint groot en sterk te worden, jij moet ook iets leren waarmee je je brood kunt verdienen. Je ziet toch wel hoe je broer zijn best

doet? Maar met jou valt niets te beginnen.' 'Heus vader,' antwoordde hij, 'ik wil graag iets leren. Ja, als het kon zou ik wel willen leren griezelen, want dat kan ik nog helemaal niet.' De oudste broer lachte toen hij dat hoorde en dacht bij zichzelf: Mijn hemel, wat

een stomkop, die broer van mij. Daar komt nooit iets van terecht. Eens een sukkel, altijd een sukkel. De vader zuchtte en zei tegen de jongste: 'Griezelen, dat leer je heus wel, maar je brood kun je daar niet mee verdienen.' Kort daarop kwam de koster op bezoek. De vader klaagde hem zijn nood en vertelde dat zijn jongste zoon toch zo vreselijk onhandig in alles was: hij wist niets en hij leerde niets. 'Stel je voor, toen ik hem vroeg waarmee hij zijn brood wilde verdienen, zei hij dat hij wilde leren griezelen.' 'Als dat alles is,' antwoordde de koster, 'dan kan hij dat bij mij wel leren. Stuur hem maar naar me toe, ik schaaf hem wel bij.' De vader was tevreden, want hij dacht: Zo komt er toch nog wat van die jongen terecht. De koster nam hem in huis en hij moest de klok luiden. Na een paar dagen wekte de koster hem midden in de nacht en beval hem op te staan, in de kerk-toren te klimmen en de klok te gaan luiden. Zo leer je wel wat griezelen is, dacht hij. Hij ging stiekem vooruit, en toen de jongen boven was en zich omdraaide om het klokken-touw te grijpen, zag hij op de trap, tegenover het galmgat, een witte gedaante staan. 'Wie is daar?' riep hij, maar de gedaante gaf geen antwoord en verroerde zich niet. 'Geef antwoord,' riep de jongen, 'of maak dat je wegkomt. Je hebt hier midden in de nacht niets te zoeken.' Maar de koster bleef onbeweeglijk staan, zodat de jongen zou denken dat hij een spook was. De jongen riep voor de tweede keer: 'Wat moet jij hier? Doe je mond open als je een eerlijke vent bent, anders smijt ik je van de trap.' De koster dacht: Zo'n vaart zal het wel niet lopen. Hij gaf geen kik en stond daar alsof hij van steen was. Toen schreeuwde de jongen voor de derde keer tegen hem, en toen ook dat niet hielp, nam hij een aanloop en duwde het spook van de trap af. Het viel tien treden naar beneden en bleef in een hoek liggen. Daarop luidde de jongen de klok, ging naar huis, kroop in bed zonder een woord te zeggen en sliep weer verder. De kostersvrouw wachtte een hele tijd op

haar man, maar die kwam maar niet terug. Ten slotte werd ze bang, ze maakte de jongen wakker en vroeg: 'Weet jij soms waar mijn man gebleven is? Hij is vóór jou in de toren geklommen.' 'Nee,' antwoordde de jongen, 'maar er stond wel iemand tegenover het galmgat op de trap. Die gaf geen antwoord en hij wilde ook niet weggaan, daarom dacht ik dat het een boef was en heb ik hem naar beneden geduwd. Als u erheen gaat, kunt u zien of hij het was. Dat zou me wel spijten.' De vrouw rende weg en vond haar man. Hij lag in een hoek te kermen, want hij had zijn been gebroken. Ze droeg hem naar beneden en holde toen luid schreeuwend naar de vader van de jongen. 'Die jongen van jou,' riep ze, 'heeft een groot ongeluk veroorzaakt. Hij heeft mijn man van de trap gegooid zodat die zijn been heeft gebroken. Haal die nietsnut bij ons weg!' De vader schrok, kwam aangelopen en ging tegen de jongen tekeer: 'Wat zijn dat voor goddeloze streken? Die moet de duivel je hebben ingefluisterd.' 'Vader,' antwoordde hij, 'moet u horen, ik ben volkomen onschuldig. Hij stond daar in het donker als iemand die iets in zijn schild voerde. Ik wist niet wie het was. Ik heb hem driemaal gewaarschuwd dat hij iets moest zeggen of weg moest gaan.' 'Ach,' zei de vader, 'met jou maak ik alleen maar ellende mee. Ga uit mijn ogen, ik wil je niet meer zien.' 'Ja vader, heel graag, wacht maar tot het licht wordt, dan trek ik erop uit om te leren griezelen, dan beheers ik toch een kunst waarmee ik mijn brood kan verdienen.' 'Leer maar wat je wilt,' zei de vader, 'het maakt mij allemaal niet uit. Hier heb je vijftig daalders, trek daarmee de wijde wereld in, maar vertel niemand waar je vandaan komt en wie je vader is, want ik schaam me voor je.' 'Ja vader, zoals u wilt. Als het meer niet is wat u verlangt, dan kan ik me daar gemakkelijk aan houden.' Toen de dag aanbrak, stopte de jongen de vijftig daalders in zijn zak en ging op pad.

Hij liep over de weg, almaar mompelend: 'Kon ik toch maar griezelen! Kon ik toch maar griezelen!' Er kwam een man naast hem lopen die hoorde wat de jongen zei, en toen ze zo ver waren gekomen dat je de galg kon zien staan, zei de man tegen hem: 'Kijk, daar staat de boom waar er zeven bruiloft hebben gevierd met de dochter van de touwslager, en nu leren ze vliegen. Ga daar maar eens onder zitten en wacht tot het donker wordt, dan leer je wel griezelen.' 'Als dat alles is,' antwoordde de jongen, 'dan is het niet moeilijk. Maar als ik inderdaad zo gauw leer griezelen, dan krijg jij mijn vijftig daalders. Kom morgenvroeg maar weer

hier.' De jongen liep naar de galg, ging eronder zitten en wachtte tot het donker werd. En omdat hij het koud had, maakte hij een vuur. Maar rond middernacht werd de wind zo koud dat hij het niet warm kon krijgen, ook al brandde het vuur. En toen de wind de gehangenen tegen elkaar aan duwde en heen en weer deed schommelen, dacht hij: Ik heb het al koud terwijl ik hier beneden bij het vuur zit – wat zullen die lui daarboven dan wel niet rillen en spartelen van de kou! En omdat hij medelijden met hen had, zette hij de ladder tegen de galg, klom naar boven, knoopte de een na de ander los en haalde ze alle zeven naar beneden. Daarna raketde hij het vuur op, blies het aan en zette hen eromheen, zodat ze zich konden warmen. Maar ze zaten daar zonder zich te bewegen, en hun kleren vatten vlam. Toen zei hij: 'Jullie moeten wel voorzichtig zijn hoor, anders hang ik jullie weer op.' Maar de doden luisterden niet, ze zwegden en lieten hun lompen rustig branden. Toen werd hij boos en zei: 'Als jullie niet willen opletten, kan ik jullie niet helpen. Ik heb geen zin om hier samen met jullie te verbranden,' en hij hing ze een voor een weer op. Hierna ging hij bij zijn vuur zitten en viel in slaap. De volgende morgen kwam de man om de vijftig daalders te halen. Hij vroeg: 'Zo, weet je nu wat griezelen is?' 'Nee,' antwoordde de jongen, 'hoe zou ik dat moeten weten? Die kerels daarboven hebben hun mond niet opgedaan en ze waren zo dom dat ze de paar oude vodden die ze aan hun lichaam hadden, lieten verbranden.' Toen begreep de man dat hij naar de vijftig daalders kon fluiten. Hij ging weg en zei: 'Zo iemand heb ik nog nooit ontmoet.'

Ook de jongen ging op weg en begon weer te mompelen: 'Ach, kon ik toch maar griezelen! Ach, kon ik toch maar griezelen!' Dat hoorde een voerman die achter hem liep en die vroeg: 'Wie ben jij?' 'Dat weet ik niet,' antwoordde de jongen. De voerman vroeg verder: 'Waar kom je vandaan?' 'Dat weet ik

niet.' 'Wie is je vader?' 'Dat mag ik niet zeggen.' 'Wat loop je toch steeds in je baard te mompelen?' 'O,' antwoordde de jongen, 'ik wou dat ik kon griezelen, maar niemand kan het mij leren.' 'Hou toch op met dat domme geklets,' zei de voerman. 'Vooruit, kom met mij mee, ik zal zorgen dat je ergens onderdak krijgt.' De jongen ging met de voerman mee en 's avonds kwamen ze bij een herberg, waar ze wilden overnachten. Toen ze de gelagkamer binnenkwamen, zei hij weer hardop: 'Ach, kon ik toch maar griezelen! Ach, kon ik toch maar griezelen!' De waard hoorde het, lachte en zei: 'Als je daarnaar verlangt, dan zou hier wel een kans liggen.' 'Hou toch je mond,' zei de waardin, 'het heeft al zoveel wijsneuzen het leven gekost. Het zou toch zonde van die mooie ogen zijn als die het daglicht nooit meer zagen?' Maar de jongen zei: 'Hoe moeilijk het ook is, ik wil het een keer leren. Daarom ben ik er immers op uitgetrokken.' En hij liet de waard niet met rust voordat die vertelde waarom het ging. Niet ver van de herberg stond een betoverd kasteel, zei de waard, waar iemand wel zou kunnen leren wat griezelen was. Hij hoefde er alleen maar drie nachten in te waken. De koning had degene die dat durfde zijn dochter tot vrouw beloofd, en dat was het mooiste meisje onder de zon. In het kasteel waren ook grote schatten, die door boze geesten werden bewaakt; die schatten zouden dan vrijkomen en een arme man heel rijk kunnen maken. Velen waren er al naar binnen gegaan, maar nog nooit was er iemand weer uitgekomen. De volgende morgen ging de jongen naar de koning en zei: 'Als u het goedvindt, wil ik wel drie nachten in het betoverde kasteel waken.' De koning keek hem aan, en omdat hij hem wel beviel, zei hij: 'Je mag drie dingen meenemen naar het kasteel, maar het moeten levenloze dingen zijn.' De jongen antwoordde: 'Dan vraag ik om een vuur, een draaibank en een snijbank met een mes.' De koning liet dat allemaal overdag naar het

kasteel brengen. Toen het avond werd, ging de jongen erheen, maakte een fel vuur in een van de kamers, zette de snijbank met het mes daarnaast en ging op de draaibank zitten. ‘Ach, kon ik toch maar griezelen,’ zei hij, ‘maar hier zal ik het ook wel niet leren.’ Tegen middernacht wilde hij zijn vuur een beetje aanwakkeren en terwijl hij erin zat te blazen, klonk er plotseling geschreeuw in een hoek: ‘Au, miauw! Wat hebben wij het koud!’ ‘Ach zotten,’ riep hij, ‘wat schreeuwen jullie nou? Als jullie het koud hebben, kom dan bij het vuur zitten om je te warmen!’ En toen hij dat gezegd had, kwamen er twee grote zwarte katten met een geweldige sprong naar hem toe. Ze gingen aan weerskanten naast hem zitten en keken hem met hun vurige ogen woest aan. Na een poosje, toen ze zich gewarmd hadden, zeiden ze: ‘Vriend, wat dacht je van een spelletje kaart?’ ‘Waarom niet?’ antwoordde hij. ‘Maar laat eerst je poten eens zien.’ Ze strekten hun klauwen uit. ‘Nou nou,’ zei hij, ‘wat hebben jullie lange nagels! Wacht even, die moet ik eerst maar eens knippen.’ Hij pakte ze bij hun nekvel, tilde ze op de snijbank en schroefde hun poten vast. ‘Ik heb jullie vingers gezien,’ zei hij, ‘en de lust om te kaarten is mij helemaal vergaan.’ Hij sloeg ze dood en smeed ze naar buiten, het water in. Maar toen hij die twee tot zwijgen had gebracht en weer bij zijn vuur wilde gaan zitten, kwamen er uit alle hoeken en gaten zwarte katten en zwarte honden aan gloeiende kettingen, steeds meer en meer, zodat hij niet meer wist waar hij moest blijven. Ze krijsten verschrikkelijk, traptten op zijn vuur, trokken het uit elkaar en probeerden het te doven. Eerst keek hij een poosje rustig toe, en toen het hem te gek werd, greep hij zijn houtsnijmes en riep: ‘Weg jullie, gespuis!’ en hakte op ze in. Sommige beesten maakten zich uit de voeten, de andere sloeg hij dood en daarna gooide hij ze naar buiten, de vijver in. Toen hij terugkwam, blies hij in de vonken zodat het vuur weer oplaaide en

warmde zich. En terwijl hij zo zat, kon hij zijn ogen niet meer openhouden en hij kreeg zin om even een dutje te doen. Hij keek om zich heen en zag in de hoek een groot bed staan. ‘Precies wat ik nodig heb,’ zei hij en hij kroop erin. Maar toen hij zijn ogen dicht wilde doen, begon het bed vanzelf te rijden en het reed het hele kasteel door. ‘Mooi,’ zei hij, ‘des te beter.’ Het bed stooft voort alsof het door zes paarden werd getrokken, over drempels heen en trappen op en af. Plotseling – hop! – sloeg het om, ondersteboven, zodat het als een berg boven op hem lag. Maar hij slingerde dekens en kussens de lucht in, kroop eruit en zei: ‘Wie nu nog zin heeft om te rijden, die gaat zijn gang maar.’ Hij ging bij zijn vuur liggen en sliep totdat het licht werd.

’s Morgens kwam de koning, en toen die hem op de grond zag liggen, dacht hij: de spoken hebben hem vermoord; hij is dood. Hij sprak: ‘Wat jammer van dat mooie mens-kind.’ De jongen hoorde dat, kwam over-eind en zei: ‘Zo ver is het heus nog niet!’ De koning was stomverbaasd maar erg verheugd en vroeg hoe het hem was vergaan. ‘Heel goed,’ antwoordde hij, ‘er is nu één nacht om, de twee andere zullen ook wel om komen.’ Toen hij bij de waard kwam, zette die grote ogen op. ‘Ik had niet gedacht dat ik jou nog levend terug zou zien. Heb je nu leren griezelen?’ ‘Nee,’ zei hij, ‘het is allemaal tevergeefs. Is er nou toch niemand die het mij kan leren?’

De tweede nacht trok hij opnieuw naar het oude kasteel. Hij ging bij het vuur zitten en begon weer zijn oude liedje te zingen: ‘Kon ik toch maar griezelen!’ Toen het middernacht werd, klonk er kabaal en gebonk, eerst zacht, toen steeds harder; daarna was het even stil en ten slotte kwam er onder luid geschreeuw een halve man uit de schoorsteen naar beneden en die viel voor hem neer. ‘Hé,’ riep de jongen, ‘daar hoort nóg een helft bij, dit is te weinig!’ Toen begon het kabaal opnieuw, er klonk geraas en gebrul

en daar viel de andere helft ook naar beneden. 'Wacht even,' zei de jongen, 'eerst zal ik het vuur wat voor je aanblazen.' Toen hij dat had gedaan en weer omkeek, hadden de twee stukken zich samengevoegd en zat er een afschuwelijke man op zijn plaats. 'Zo zijn we niet getrouwd,' zei de jongen, 'die bank is van mij.' De man probeerde hem weg te duwen maar daar stak de jongen een stokje voor. Hij schoof hem met geweld van de bank en ging weer op zijn plaats zitten. Toen vielen er nog meer mannen naar beneden, de ene na de andere. Ze haalden negen knekels en twee doodskoppen tevoorschijn, zetten die op en begonnen te kegelen. De jongen kreeg er ook zin in en vroeg: 'Hé, kan ik meedoen?' 'Ja, als je geld hebt.' 'Geld genoeg,' antwoordde hij, 'maar die ballen van jullie zijn niet goed rond.' Hij pakte de doodskoppen, klemde ze vast op de draai-bank en draaide ze rond. 'Zo, nu rollen ze beter,' zei hij, 'vooruit, daar gaat-ie!' Hij speelde mee en verloor wat van zijn geld, maar toen het twaalf uur sloeg, was alles voor zijn ogen verdwenen. Hij ging liggen en viel rustig in slaap. De volgende morgen kwam de koning poolshoogte nemen. 'Hoe is het je deze keer vergaan?' vroeg hij. 'Ik heb gekegeld,' antwoordde hij, 'en een paar centen verloren.' 'Heb je dan niet moeten griezelen?' 'Welnee,' zei hij, 'plezier heb ik gehad. Wist ik toch maar wat griezelen was.' De derde nacht ging hij weer op zijn bank zitten en zei heel verdrietig: 'Kon ik toch maar griezelen!' Toen het laat werd, kwamen er zes grote kerels met een doodkist binnen. De jongen zei: 'Aha, dat is vast mijn neef die een paar dagen geleden is gestorven.' Hij wenkte met zijn vinger en riep: 'Kom, neefje, kom!' Ze zetten de doodkist op de grond, hij liep erheen en tilde het deksel eraf. Er lag een dode man in. De jongen voelde aan het gezicht van de man; dat was zo koud als ijs. 'Wacht,' sprak hij, 'ik zal je een beetje warmen.' Hij ging naar het vuur, warmde zijn hand en legde die op het gezicht van de

dode, maar die bleef koud. Toen haalde hij hem uit de kist, ging bij het vuur zitten, nam hem op zijn schoot en wreef zijn armen om het bloed weer te laten stromen. Toen dat ook niets hielp, bedacht hij dat twee mensen die samen in bed liggen, elkaar warmen. Hij legde hem dus in bed, dekte hem toe en ging naast hem liggen. Na een tijdje werd ook de dode warm en begon te bewegen. Toen zei de jongen: 'Zo, neefje, maar goed dat ik je gewarmd heb!' Maar de dode riep: 'Nu ga ik je wurgen.' 'Wat krijgen we nou,' zei de jongen, 'is dat mijn dank? Vooruit, meteen je kist weer in.' Hij tilde hem op, gooide hem in de kist en deed het deksel dicht. Toen kwamen de zes kerels eraan en die namen de kist weer mee. 'Ik griezelen nog steeds niet,' zei hij, 'hier leer ik het van mijn levensdagen niet.' Daarop kwam er een man binnen die groter was dan alle andere en er angstaanjagend uitzag. Maar hij was oud en droeg een lange

witte baard. 'Zo ventje,' riep hij, 'nu zul je wel gauw leren wat griezelen is, want je gaat sterven.' 'Wacht even,' antwoordde de jongen, 'als ik moet sterven, wil ik daar wel zelf bij zijn.' 'Ik zal je wel krijgen,' zei de griezel. 'Kalm aan, kalm aan,' zei de jongen, 'gedraag je een beetje. Ik ben even sterk als jij; misschien nog wel sterker.' 'Dat zullen we dan wel eens zien,' zei de oude man. 'Als jij sterker bent dan ik, dan laat ik je gaan. Kom op, dan gaan we het proberen.' Hij bracht hem door donkere gangen naar het vuur van een smidse, pakte een bijl en sloeg een van de aambeelden met één klap de grond in. 'Dat kan ik nog beter,' zei de jongen en hij liep naar het andere aambeeld. De oude man ging naast hem staan om te kijken; zijn witte baard hing omlaag. De jongen pakte de bijl, spleet het aambeeld met één houw en klemde de baard van de oude man ertussen. 'Nou heb ik je,' zei de jongen, 'nu ben jij het die moet sterven.' Hij greep een ijzeren staaf en sloeg op de oude man in tot hij begon te kermen en hem smeekte om op te houden; dan zou hij hem grote rijkdommen geven. De jongen trok de bijl eruit en liet de oude man vrij. Die bracht hem weer terug naar het kasteel en toonde hem in een kelder drie kisten vol goud. 'Daarvan,' zei hij, 'is één deel voor de armen, één deel is voor de koning en het derde deel is voor jou.' Op dat moment sloeg de klok twaalf, het spook verdween en de jongen

stond in het duister. Maar hij zei: 'Ik kom hier heus wel uit.' Hij tastte in het rond, vond de weg naar de kamer en viel daar bij zijn vuur in slaap. De volgende morgen kwam de koning bij hem en zei: 'Nu heb je zeker wel geleerd wat griezelen is?' 'Nee,' antwoordde hij, 'wat is er nou helemaal gebeurd? Mijn dode neef is op bezoek geweest en er kwam een man met een baard, die heeft mij in de kelder veel geld laten zien, maar wat griezelen is, heeft niemand mij verteld.' Toen sprak de koning: 'Je hebt het kasteel verlost en je mag met mijn dochter trouwen.' 'Dat is heel fijn allemaal,' antwoordde hij, 'maar ik weet nog steeds niet wat griezelen is.'

Het goud werd uit de kelder gehaald en de bruiloft werd gevierd. Maar hoeveel de jonge koning ook van zijn gemalin hield en hoe blij hij ook was, hij zei toch steeds weer: 'Kon ik toch maar griezelen, kon ik toch maar griezelen.' Eindelijk kreeg zij daar genoeg van. Haar kamermeisje zei: 'Ik help u wel, hij zal leren griezelen.' Ze liep naar buiten, naar de beek die door het slotpark stroomde, en haalde er een hele emmer vol grondels uit. 's Nachts, toen de jonge koning sliep, moest zijn gemalin zijn deken wegtrekken en de emmer koud water vol grondels over hem heen gieten, zodat de kleine visjes om hem heen spartelden. Toen werd hij wakker en riep: 'O, wat griezel ik, wat griezel ik, lieve vrouw! Ja, nu weet ik wat griezelen is.'

5 De wolf en de zeven geitjes

Er was eens een oude geit die zeven jonge geitjes had. Ze hield van hen zoals een moeder van haar kinderen houdt. Op een dag wilde ze het bos ingaan om voedsel te zoeken. Ze riep alle geitjes bij zich en zei: 'Lieve

kinderen, ik wil naar het bos. Pas op voor de wolf, want als die het huis inkomt, vreet hij jullie op met huid en haar. Die schurk vermomt zich vaak, maar jullie kunnen hem meteen herkennen aan zijn rauwe stem en

aan zijn zwarte poten.' De geitjes zeiden: 'Lieve moeder, wij zullen heus wel oppassen. Ga maar rustig weg.' Toen mekkerde de moedergeit en ging vol vertrouwen op pad. Het duurde niet lang of er klopte iemand op de deur en riep: 'Doe open, lieve kinderen, hier is jullie moeder en ze heeft voor jullie allemaal iets meegebracht.' Maar de geitjes hoorden aan de rauwe stem dat het de wolf was. 'Wij doen niet open,' riepen ze, 'jij bent onze moeder niet. Die heeft een zachte, lieflijke stem, maar jouw stem is rauw; jij bent de wolf.' De wolf ging naar een koopman en kocht een groot stuk krijt. Dat at hij op om zijn stem zacht te maken. Toen kwam hij terug, klopte op de deur en riep: 'Doe open, lieve kinderen, hier is jullie moeder en ze heeft voor jullie allemaal iets meegebracht.' Maar de wolf had zijn zwarte poot op de vensterbank gelegd; dat zagen de kinderen en ze riepen: 'Wij doen niet open, onze moeder heeft niet zo'n zwarte poot als jij. Jij bent de wolf.' De wolf rende naar een bakker en zei: 'Ik heb mijn poot gestoten, smeer er eens wat deeg op.' En toen de bakker de poot had bestreken, rende de wolf naar de mole-

naar en zei: 'Strooi eens wat wit meel op mijn poot.' De molenaar dacht: Die wolf wil iemand gaan bedriegen. Hij weigerde, maar de wolf zei: 'Als je het niet doet, eet ik je op.' Toen werd de molenaar bang en maakte de poot wit. Ja, zo zijn de mensen. Nu ging de boze wolf voor de derde keer naar de deur. Hij klopte aan en zei: 'Doe open, kinderen, jullie lieve moedertje is weer terug en ze heeft voor jullie allemaal iets uit het bos meegebracht.' De geitjes riepen: 'Laat ons eerst je poot zien, zodat we zeker weten dat je ons lieve moedertje bent.' De wolf legde zijn poot op de vensterbank, en toen ze zagen dat die wit was, dachten ze dat hij de waarheid sprak en ze deden de deur open. Maar wie kwam daar binnen? De wolf. Ze schrokken en probeerden zich te verstoppen. Het eerste geitje sprong onder de tafel, het tweede in het bed, het derde in de haard, het vierde in de keuken, het vijfde in de kast, het zesde onder de waskom en het zevende in de kast van de klok. Maar de wolf vond ze allemaal en zonder pardon schrokte hij ze een voor een naar binnen; alleen het jongste geitje, dat in de klok zat, dat vond hij niet.

Toen de wolf zijn honger had gestild, wankelde hij weg, ging buiten in de groene wei onder een boom liggen en viel in slaap. Niet lang daarna kwam de moedergeit uit het bos terug. Ach, wat kreeg ze daar te zien! De deur stond wagenwijd open, tafels, stoelen en banken waren omvergegooid, de waskom lag in scherven, de dekens en het kussen waren van het bed getrokken. Ze zocht haar kinderen, maar die waren nergens te vinden. Ze riep hen om de beurt bij hun naam, maar niemand gaf antwoord. Toen ze eindelijk de jongste riep, klonk er een zacht stemmetje: 'Lieve moeder, ik zit in de kast van de klok.' Ze haalde hem eruit en hij vertelde haar dat de wolf was gekomen en alle andere geitjes had opgegeten. Je kunt je wel voorstellen hoe ze moest huilen om haar arme kinderen. Ten slotte ging ze diepbedroefd naar buiten en het jongste geitje liep mee. Toen ze in de

wei kwam, zag ze daar de wolf bij de boom liggen. Hij snurkte zo hard dat de takken trilden. Ze bekeek hem van alle kanten en zag dat er in zijn uitpuilende buik iets bewoog en spartelde. Mijn hemel, dacht ze, zouden ze nog leven, mijn arme kinderen, die hij als avondmaaltijd naar binnen heeft gewerkt? Ze zei tegen het geitje dat hij thuis gauw een schaar en naald en draad moest gaan halen. Toen knipte ze de pens van het monster open en al bij de eerste knip stak een geitje zijn kop naar buiten, en toen ze verder knipte, sprongen alle zes de geitjes er een voor een uit. Ze waren allemaal nog in leven en hadden geen schrammetje, want het monster had ze in zijn gulzigheid héél opgeslokt. Wat waren ze blij! Ze omhelsden hun lieve moeder en dansten als een kleermaker die bruiloft viert. Maar de moedergeit zei: 'Nu moeten jullie grote stenen gaan zoeken. Die stoppen we dan in de buik van dit goddeloze beest terwijl hij nog ligt te slapen.' Zo snel ze konden sleepten de zeven geitjes de stenen aan en stopten die in zijn buik, zoveel als ze er maar in konden krijgen. Toen naaide de moedergeit de buik vliegensvlug weer dicht, zodat hij niets merkte en zich niet eens bewoog.

Toen de wolf eindelijk uitgeslapen was, stond hij op, en omdat hij zo'n dorst had gekregen van de stenen in zijn maag, wilde hij naar een put gaan om water te drinken. Hij begon te lopen, maar hij slingerde heen en weer en de stenen in zijn buik botsten rammelend tegen elkaar. Toen riep hij:

*'Wat hotst en klotst daar in mijn buik?
Zes geitjes zijn erin verdwenen,
maar 't lijken nú wel grote sténen!'*

En toen hij bij de put kwam en zich over het water boog om te gaan drinken, trokken de zware stenen hem naar beneden zodat hij jammerlijk verdronk. Toen de zeven geitjes dat zagen, kwamen ze aanhollen en juichten: 'De wolf is dood! De wolf is dood!' En van blijdschap maakten ze met hun moeder een rondedans om de put.

